

# 1 TIMOTEO

## Nacharam ēsap Pabloou

## Timoteoog phā deepüitarr

**Chi phātarr.** Chamh khuun carta numí Timoteoog deepüitarr maimua Titoog deepüitarr düi makhuun thārjupta ābmiecha Pabloou phātarr khuunau. Mukhuun carta pastornaan atheeta phātarr aawai negöonau “cartas pastorales” aajem.

**Khaígta phā deepüijī.** Pabloou mug carta deepüi sim jaar, Timoteo pastor ajim aajem Efesoom iglesia ee; magua irigta deepüijim aajem. Warrcha Pabloou Efeso phöbör ee maach peerduajem iek jaauwimaawai õor khapaana ū Cristo iek ükhajierram aajem. Mag ükha phöbaaderr aigmua Timoteoogta Pabloou chi Efesoom iglesia jaau puatarr aawai Timoteon phidag pöomata wai siejim aajem. Mag jaar chan ūsimjö ūwandamag jëwaag āba biirduajem dijā chukhu arr aawai sii parhoobam degta amach därr abarmpierr agdaujö amach pastor düi podpaajeejim aajem. Mag thannarr thum chi pastornaan Timoteoogta jaau puajim Pabloou.

Timoteon chadcha ūwandam iek ichig jaaupi jaautarr gaaita ogduba phidkhanaa Pablo düi khapeer ajapham ajim aju aai num. Chadcha ich jöoi Pablooujā i chig aba aajeejim (Fil. 2:19-20).

**Khanjawaagta phājī.** Pabloou Timoteoog mug ēsap phā deepüitarran i wawieg ajim; iruajā ūchab Cristo iek ükhaajerr aawai õor eejā í jāga nurraju aai siejī a jaaupäaig; mag num düi ūchab ich chi

Timoteo Efesoom iglesia ee pastor arr aawai chi ükha durrarr khuen düijä irua jäga aju aai siejä a wawieg. Mag Pabloou Timoteoog ich iglesia ee jäga aju aai siejä a jaaupüitarr gaaimua ïs ewajä maadëu khaphu aju aai nam jäga naaju aai nu maach iglesia (3:15).

### *Salud*

<sup>1</sup> Muun Pabloou, Jesucristoou ich i jaauumkhür jur autarr. Êwandam maach peerdu aumieu Cristo düimua chogpüitarrauta pu athee mug ësap phä chirum Timoteo.

<sup>2</sup> Mag Jesucristo cha mua jaau chirumuata mug atagjä uu maach khür meeupiju. Maachdëu i iek-pai ãba ükha wenrrum gaaimua puuta mua much chaaijö ürcha ig chitum. Maach Aai Êwandamag jeeunaa maach Pör Jesucristoogjä jeeu chirum, pu dau ee aug khaug paraanaa uu wai nam düi pu khöinaa wai wenrramkhür.

### *Chad khabam iek jaau nam gaaimua Pabloou iek theeg jaaupüitarr*

<sup>3</sup> Ar na much Macedoniaag maagpaawai machdëuug jaau chirarrjö, ich jäig Efeso phöbör eepai chirsí, jäg sii sækha nem agchajä khaba jaau wenrrum khuenag tag jägum iek jaaupiba aag.

<sup>4</sup> Oob sii jäg amach jöoin igwia amau waau-jerr igphöbaadëmjä warag ag gaaipai par amach iphithur pua chuu apim amag. Jägum iek jaau namuan siita warag õor ee iek pöm maadëujä khaugbata apüi sim. Sii õor khügur phë wai namuwa warag õrag Cristo iek ükhapi aujujä khürjubata

näm, Êwandamau maachig jaau simjö amachigjä agjö jaau simjä khaugbamjö.

<sup>5</sup> Mua p̄urug mag jaaupäi chiramun, ich mag wénurraju khäyau warag chikham kha khōsi amkhīrta mag am wawibá a chirum, magbaawai amau agdaujö ö ajaphanaa nem khaigba waujujä khīrjuba sii thārauchata Cristo iek ükhamkhīir.

<sup>6</sup> Mamü ar chi sëukha nem jaau näm khüunau magba, warag khīrjug chaaur khīrjuwia sii parhooba maadëu nem igmaphamugta ee thünarram.

<sup>7</sup> Mag wénurrumta amaun ðraujä amachig amta Moiseeu phä p̄aatarr iek jawaagjä chi machnaanau apim khōsi näm. Mamü mag amachdëupajä nem jaau khaug näm anumta, amachdëu jaau wénurrumjä khaugba näm.

### *Chijä khüun atheeta Êwandamau ley deejī*

<sup>8</sup> Jäg Êwandamau Moiseeg ley phäpitarran chadcha chi ajaphamü. Mamü īchab maadëu khaphü aju aai näm, chijä khüun atheeta Moiseeu mag phä p̄aajī.

<sup>9</sup> ¿Pärau khīrjuawai nem ajapha waaujem khüunag tag nem waupiba aagta Moiseeu mag ley phä p̄aajī? Mag khabam. Moiseeu mag Êwandam ley phä p̄atarran, ar nem jaau nämjä ūrba warag chaaur ükha ükha siierrjëem khüun atheyau: nem khaibag sii pekau waujupai khīrjuajem khüun athee; ar Êwandam ögkhabanaa i iekjä ükhaba, warag i wau iekhaajem khüun athee; ar amach dënnaanjä wir aig thōojem khüun athee; maimua ar thum chikham juau thōojem khüun atheeta phä p̄aajim.

**10** Lein īchab ar dich õor khabam düita khapes aajem khueun atheeu; ar dich khamannaan appaita ueuin düimjö, wa ueuin khāijā amach appaita emkhooin düimjö aajem khueun athee; ar ajués õor purnaa amach athee phidkhamkhīir dər arrjem khueun athee; sēunemkham khueun athee, maimua ar chad khabam nemta chadam iek gaai thə iekha sīerrjēem khueun atheeta phā p̄ajim. Ajapcharan lein ar thum Ņwandamau ich iek gaai nem ajaphamta waupi jaau sim ipierraā khaba, warag nem parhooba wau wēnarrum khueun khaibag waumkhīirta phā p̄ajim.

**11** Mua mag nem ajaphamta waupi sim a chirum chan məch iekpajā khaba, jāan ich Ņwandam õor düi ajaug khitumuata mūrug jūrr jaaumkhīir jaaturrau. Magua mua maach peerdəajem iek jaau chitampierr ich magta jaau chitum.

*Ich peerdə autarr paar Pabloou Ņwandamag üu ajim atarr*

**12** Maach Pör Jesucristoou ich i jaaumkhīir məch jür autarr paar irig üu ajim a chirum. Ichdēuta üu mə juapá jäppibarmjö abarm mag ich iek jaaumkhīir. Irua oowai mua ich phidag gaai ogdəba chitaju khaphə sīerr aawai məg phidag mūrug deejim.

**13** Muan warran Cristo öugar khaigba iekha chitajim; magna i iek ükha nəm khueun khaibag wawaag am ēudeejā ēkhanaa ich Cristo thärcha thärthärnaajā īchab i wau iekhakha aajeejim. Mag chitarr āba, Ņwandamau mə dau aug khaugjim, agtha i iek ükhaba chirum gaaimuata məch mag chitumjā khaugba chitaajerr aawai.

**14** Jūrran mag chitajieb mamu, maach Pör Ŋwandamau üu magmjā igba much khaibag thum chugpatarr aawai āba Jesucristo iekpaita ükha chitm. Magua ūsin mua i khōsinaa much khapeenjā thum āba daupii chitm, ar chadcha i iek ükha num khuunau aajemjö.

**15** Dich in iekhōin thumaam khuunau khaphu aju aai num: “Jesucristo mug jēb gaai bēewain pekau paraam khuun peerdu awaanta bēejim.” Ma chan sēukhaawaijā khabam. Warran muun muchta ürcha pekau pōm chitajim, tagam khuun khāaijā.

**16** Mamu mag muchta atcha nem khaibag chitarr aawaita Ŋwandamau warag mu dau aug khaugam khōsi dau aug khaugjim, mu magbarm gaaimua thumaam khuun nem khaibag sīsid awiajā magm igba, Ŋwandamau amajā “Mua pāar muchig bēeta oo chirm pāar peerdu awaag” a sim khap amkhīir. Magua ewag pawiajā amau mu dēnjo ükhamun, üu peerdu nuisiewai Cristo dāi amach ich mag nuisiju khap aju.

**17** Maguata thumaam khuunau Ŋwandampaita thö iekhaju aai num, ichta ich mag Rey chaarkha s*l*erraawai. Ichta āba thōjā thōba, ich mag s*l*errm warrgarwe. Í pōd maadeu ooba aajem. Ichta āba Ŋwandam charau. Ichdēupaita nem thum khaphu s*l*errm. Maata maach Ŋwandamau.

**18** Ajap chirá Timoteo. Puuta much chaaijo wai chitaawai mua purug jaaukhim: Na ar Ŋwandamau khapeenag iekhapibaawai pu igwia jāga pu phid-khaju aai chiru a jaautarrjö, ich jāg Cristo iek maachdeu ükha num gaaita ubunaa, nem khaigba

waujujā khīirjuba, warag maach Ŗwandam iekta jaaubá, sīi meeukha jāau nūmjö nem pua chukhu.

<sup>19</sup> Pua khaphu chirum, maach khapeen ãaur khūnau amachdëu nem ajapham wauju aai nūm khaphu narrta warag chaaur khīirjuwia ya īs parhoobata wēnurrum.

<sup>20</sup> Magta ajierram maach khapeen Imeneo Alejandro däi. Maguata amau deeu ewag khīirju nūm ora mua warag meperagta am thuslēbapūim, am dūi ichdëu ampierr amkhīir; amach dūi jāgbaawai ēudee tag sīi Ŗwandam dūi ibur wau nūmjö i dūi jāgam ugua.

## 2

### *Jāga aju aai nū Ŗwandamag jēeu nūm aig*

<sup>1</sup> Keena, mua pārag jaaum ig chirumun mugau: Ōor thum mug jēb gaai thūnūm khūn kōit Ŗwandamag jēeubat. Mag jēeumamua nem thumaam paarjā īchab irig üu ajim abat.

<sup>2</sup> Presidentenaan kōit jēeunaa īchab tagam khūn thum chi thethemnaan maach pörkha thūnūm khūn kōitjā Ŗwandamag jēeubat, maach thum āba khōināa wēnūrraag. Mag warag maadëu jēeumamua irig: “Ŗwandam, pua amag khīirjug khaphu apibarju, nem ajapha waumkhīir” a jēeuju aai nūm. Pārau magta jēeumun, Ŗwandamau amag khīirjug ajapha deebaawai maach thumaam khūnanta onee nūm dūi khōināa wēnūrraju, Ŗwandamau khōsim nemjā maachdëu waum aig wauju aya. Maagwai mag Ŗwandamau khōsim nem waauwaijā bigaaum khūnau magum abaju.

**3** Pārau mag thumaam khuun kōit jēeu numan magan üu kherum. Mua pārag mag jēeupi chiruman, Ēwandam maach peerduajemuajā ich magta ichig jēeupiejeewaita mag jaau chirum.

**4** Iruan thumaam khuunag chadcha ichdeu maach peerdu aaujem iekta khaphu apim khosi sim, mag khaphu nuisiewai thumaam khuunau amach peerduju aai num a khap amkhir.

**5** Mamu mag maach thumaam khuun peerdu awaag ichta Ēwandam ābpai sīerraawai īchab maach dich pekau gaaimua Ēwandam warp narr khuunta deeu ümaai i dei khoinaa wenurrapiejemjā agjö ābpai sīerrum. Mag woun ich Jesucristoou.

**6** Mag thumaam khuun peerdu awaagta udraa ich thoopijim, magbarmua Ēwandam dei mag pekau gaaimua iekkhor pom narr thum ichdeupai phag öbeerpüyaag. Mag Jesús thootarr gaaimua maadeu khaphu num, chadcha thumaam khuunta Ēwandamau peerdu aum khosi sim.

**7** Ich magtarr jaaumkhirta ichdeucha mu jur aujim, ich iek jaaujemkha awaag; mag jaau chitumua judionaan khabam khuunagta jägata chadcha Cristo maach thumaam khuun kōit ich thoopitarr aawai maadeu i iek ükha wenrraju aai num a jaaumkhir. Mag chadcha i iek ükha chiraawai büurjā sëukhaba mag iekha chirum.

**8** Maguata muruan chi ükha durrum khuun nunuidumpierr Ēwandamag jēwaag ügthaag jua jurkhaawai chi emkhooinauta Ēwandamag iekhamamua jēeupi chirum. Mamu mag Ēwandamag jēeu numua ügthaag jua jurkha num khuunjā pekaúa jua phas meu sīsidum

khabam; agtha dich khapeen däi khäijä meeukha nurrjëenaa dich khapeen däi ipeer ahaujä khabata Ëwandamag jëeubat.

**9** Ɂuinagjä mua mag chirum: Päach chihöowai oob athuu chihöomiet; agpierrpaita chihöobat. Oob sii nem atcharag õor dauderraal pör meg-miet. Oob chihöo ooimä sii phuphup phir dënpa khäijä pör ee phikha jüamiet; oob khajüa khäijä nem parhëpagkham jüamiet, magum gaaimua õrau päächig eerpapaad am ugua.

**10** Magju khäyau chadcha uuin Ëwandam iek ükhanaa irigpai jëeu wënhrraajem khuanau aa-jemjö, nem ajapha wau namuata pääch igpiju awiajä pääch äugar ig iyuu apibat.

**11** Ɂuinan culto ee weetwaijä, Ëwandam iek jaaubaadeewai sii khiiuta ûr ohoodö aju aai nüm, amachdëuta jaau nümjö sereubaadëp khaba.

**12** Mua uuinag chan culto ee õor khapanag ee Ëwandam iekjä jaaupiba, ni amachta emkhooin khäijä ürpai apiba chirum. Magju khäai sii warag khiiuta Ëwandam iek ûr urrjëe awi öbérju aai nüm.

**13** ¿Khan jägwia mua mag chiru? Mua mag chirumen, warrcha maach ompaawaijä Adanta nacha Ëwandamau ompaawia jürr eudeechata uui ompaatarr aawaita mag chirum.

**14** Maimua ïchab khiiir eyaa abat khaita nacha dösätau khügurjí: Adán khabajim. Chi nacha khügurwia pekau ee burrtarran Eva ajim.

**15** Ichta nacha mag pekau ee burrtarr gaaimuata Ëwandamau irig, “Pu chaai oogpaawai ich jäg pu gaai machag äwat urraju” ajim. Magjieb mamä irua Ëwandam iek thäraucha ükha urrumen, ijä ïchab

emkhooijö peerdju. Mamu mag nam düi thumaam khuun kha khosinaa, Êwandamau khosi sim nempaita waunaa, ïchab ich urampierr agpierrraa urraaj aai sim.

### 3

#### *Iglesia eem chi pörnaan jāga wēnurraju aai nu*

<sup>1</sup> Magum iek chan sëukhaawai khabam keena: Åb khäijä ichta Êwandam iek ükha thunam khuun pörkham khosi khüirju sim khai, magan agchata khüirju sim, phidag ajapham gaaita purju khüirju Sîwai.

<sup>2</sup> Mag chi phidagjä ajapham aawai mag chi ükha durrum khuun pörkhajujä ïchab woun parhoobam khabata ig sim. Magba akhiin, ðor dakhñir parhooba aawai jürr ichigpata bigaaum khuunau iekhakha aju. Mag am uguata mag chi pörkha simn, uui äbpaita paraa aju aai sim. Sii donjö parhoob nem wauba, khüirjug paraanaa ajaphata nurraju aai sim, ich wau iyü am ugua. Magnaa ïchab ðor bëewaijä ich deg jëerpim khosi jëerpinaa Êwandam iek ðrag jawaagjä nem jaau khaugta aju aai sim.

<sup>3</sup> Chi pörkha sim khu chan oob mag nag pignaa, ich khapeen düijä khujñernem aju khaba, ni sii nemdam bürum wau nam paarjä äba phatkhonta auju khüirjubaju aai sim. Magju khäai, thumaam khuun düi ö ajaphanaa khoinaata nurraju aai sim, ni phatkhon ichdëu au sim atchajä warag paarpaju khüirjuba.

<sup>4</sup> Dich degam khuun düi thum dich nempa ajapha aairaanaa dich chaainjä wawikhaju aai sim, dich ipierraanaa dich ökhö bääumkhñir.

**5** Ăbmua khāijā pōd ich chaainpajā wawie meraa sim khai, magan ڏjāga õor khapanaa Ěwandam iek ükha thūnūm khūn ajapha wawí wai nərraju khai? Magum khūnau pōd Ěwandamau ig simjö abaju.

**6** Mag chi Ěwandam iek ükha durrum khūn pōrkhapieg chan ar ewaa Ěwandam iek ükha sīsidūm khūn jür auju khaba nūm, eeu magba akhiin ichdēupai iita wajapcha chiraawaita i jür atham awia ich thö iekhadukham. Magbaawai mepeer atarrjö ichdēupaita Ěwandamag wir aig ich khaibag waupiju.

**7** Meperan āba õrag pekau waupijuuta ēkha sīerraawai būr abarm gaaimua chi pōrkhā nūm khūn ڇugarta Ěwandam iek ükhaba aajem khūnag khaigba iekhapim khōsi aajem. Maguata mag chi pōrkhā nūm khūnan ar ükhaba nūm khūn daarjā agchata wēnərraju aai nūm.

*Chi pōrnaan juag oojem khūnjjā jāga wēnərraju aai nū*

**8** Mua īchab purug jaaukhim, jāga aju aai nū chi pōrnaan juag oojem khūnjjā: Amjā īchab thu-maam khūn daar khajaphata wēnərraju aai nūm, amach ڇugar chikhamnau īgkham ugu. Iek ābata aju aai nūm, iwiir ābamug nem mag awia jūrr deeumug khīet jajaau aba. Magum khūn chan īchab nag pigjā khaba, ni sīi nemdam būrūm wau nūm paarjā āba phatkhonta auju khīirjubaju aai nūm.

**9** Magju khāai maach peerduajem iek cha maadēu eeu khaugbarmta warag ogduba ükhanaa īchab Ěwandamau nem waupi jaau simpai wau

wënurraam aawai, gaai khaibagjā chukhu oneeta wënurraju aai nám.

<sup>10</sup> Magua mua pürug mag chirum: Chi pörnaan juag oomkhíir õor ig nám khai, nacha amau wau námjā oonaa thür ajapha phaabarmjö bëgöne bürjā khaigba khaba öberbaawaita mag chi pörnaan juag oomkhíirjā jür auju aai nám.

<sup>11</sup> Am uinjā īchab thumaam khün daar ajaphata wënurraju aai nám, sëunem nem īgkhaba, ni nem waauwaijā sii don uinjö parhoob nem wauba. īchab amach jaai appai oonaa, nem waubaadémjā öpäiba ich mag werba sisiu aju aai khaba nám.

<sup>12</sup> Ar mag chi pörnaan juag oo nám khünan uui ābpaita paraanaa īchab amach chaainjā thum amach degam khünpa aairaa aju aai nám.

<sup>13</sup> Pua khaphu sim, ar amach pörnaan juag oo nám khünau ajapha am juag oowai, bigaum khünagpa warag amach daupii apinaa īchab amachdëu ükha nám iekjā warag ögkhaba jaau khaphu õrag jaaujem.

### *Khan jawaagta Pabloou mug ēsap phā deepüijī*

<sup>14</sup> Timoteo, mua jöpcha pu oon maju khíirju chirum. Maagwai pürug khap amkhíir mug ēsap phā deepüi chirum.

<sup>15</sup> Mu da barba awiajā ya pua khaphu sim, jäga wënurraju aai nu Ëwandam iek ükha khithéem khün. Mag i iek ükha durrum khünanta thum maach Ëwandam chi iwam chaaina. Mag amachta Ëwandam chaain aawai, bithurgam khünagjā parhooba amach ichaaur jaaupimaaugau, chadam iek amachdëu ükha

nūmta ich jāg warm khūnag amach ḥduur deeba jaau durraajem.

<sup>16</sup> Mag iek warrgar thumaam khūnau khaugba aajerrta īsin maadēu dawaa oo nūm, ich Ēwandum maachig khaugpitarr aawai. Mag maachig khaugpitarr iekhan mūgau:

Cristo Ēwandumkha simta maach thaabaajemjō mūg jēb gaai thaabachëwia, maach wounaan khīr thegwia, mūg jēb gaaim khūnag ich oopien bēejim.

Maimua meewia Ēwandum Akharau deeu i phiriu athamua chadcha í pekau chukhu khitām a khaugpijim òrag.

Mūg jēb gaai sīlechëwia irua nem wautarr thum Ēwandum chognaanau ügharmua oojierram.

Maimua amach aar pabaimaawaijā sīi onee amach juu ee baarpi aujierram.

Magtarr, durr warpham magwe aaidū jaaupūiwia meupierram khūnau khakhapdō thūnām dūi īchab durrpierr i iek ükha durrum khūn nūnāidām.

## 4

*Āaur khūnau Ēwandum iek amachdēu ükhatarrijā isegju*

<sup>1</sup> Mamū Ēwandum Akharau khapeenag jaaupibaawai jaautarr gaaimua pua khaphū sim, mūg atag paawai āaur khūn i iek ogdūba ükha wēnūrraju aajerr khūnata mūg iek ajapham isegwia jūrr parhooba dösātau nem jaaupi sim jaau nūmūgta ee ajurau.

<sup>2</sup> Magphöbaadëmün ajapha Ÿwandam iek jaau nûm anûmta amachdëu jaau nûmjöjä khaba, sii parhoob nûm waunaa sëukha nem ïgkha sîerrjëem khûun iekta ūrm khöchkhakha ajurau. Mamü ar mag sëukha nem jaau wënûrrûm khûunaun khaphû nûm, amachdëu chadcha nem agcha jaauba nûm. Mamü ich mag jaau khaug naawai amachdëu mag sëukha nem jaau wënûrrûmjä am gaai mas khaba nûm.

<sup>3</sup> Chi mag parhooba nem jaau wënûrrûm khûunaun aui aupiba jaaunaa uuinagjä jaai aupiba jaau nûm dëi ïchab nem parhoobajä khöju khabam a jaaujem; majä parhooba khömkhîrta Ÿwandamau nem thum wautarr aawai maach mûg chadam iek khaphûnaa ükha durrum khûunaun warag irig agûm paarjä üu ajim anaa khöju aai nûmta mag jaau nûm.

<sup>4</sup> Ÿwandamau nem wautarr thum ajaphamûu. Maguata maadëu Ÿwandamag jéeuwia, irig üu ajim anaa, bûurjä nem isegba khöju aai nûm.

<sup>5</sup> Mag ichdëu nem khömkhîr deetarr thum ichdëujä chi ajaphamûu a jaautarr aawai, inag awia khöbaju aai nûmjä aba, warag irig üu ajim anaata khöju aai nûm.

*Jesucristo chog chi ajapcharam khamkhîr Timoteo wawitarr*

<sup>6</sup> Timoteo, maach khodnaanag pua magta jaau chitûmün, pü Jesucristo chog chi ajaphamkha chirûm. Mag amün, püün ïchab jua theeg chirsiju, iek ajapham püchdëu ükha chirûm jaau nûmta thach khö nûmjö püaba jaau chitûm gaaimua.

**7** Oob sii jāg warrgar amach jōoin nem īgkhaa aadēmjā maadēukhaugba warag pua chuuu aajem khuuun iek ūr chitam. Mag khāai ēwandamau puchig nūrrapi simjöta agcha nūrraju ēkhabá.

**8** Sii khapá jāpaagpai nem wau nūmān üu sim. Mamu ēwandamau nem khōsimpai wau nūmta nem thumaam athee ajapcha sim. ¿Khan jāgwi mua mag chirú? Mua mag chirumān, mug jēb gaai nūwejā irua nem khōsim waauwai maach khīir onee apinaa īchab mug atagjā maach khīir mee-upiju aawaita mag chirum.

**9** Cha mua mag chirumān chadcharam iekhau. Maagwai thumaam khuuunau ükhakhiin üu akham.

**10** Mag mug jēb gaai nūwejā ēwandamau maach düi ajapha aju khaphu naawaita, ich jāg thet jaaumā, i iek õrag ükhapiju ēkha durrumua, īchab chikhamnau maach īgkhabaadēphumjā magum igba, warag pēdurraajem. Chadcha ēwandamta āba thumaam khuuun peerduajemuu, pari ajapcharan ar ich iek ükha durrum khuuun dēnpai mamu.

**11** Cha mua puchig jaaum iek amag muimeerba jaaunaa īchab puchdēu jaaum sim ipierraa apibá.

**12** Puch ēwanaa chiraawai jōoinagpa pōd mag jaauju khaba chirum awia, oob udūur amag puch kha isēe apim. Mag puch kha isēe apim ugua, thumaam khuuun daar agpierraa chitá; maagwai chi ükha durrum khuuun eejā jōoinaupa puch mag oowai īchab jāgata amjā wēnūrraju aai nū a khap aju. Magnaa thumaam khuuun kha khōsinaa ēwandam iek puchdēu ükha chirumjā ogduba ükha

chitá. Īchab pach iekhaawaijā, nem agchata iekha chitum däi pachdēu nem jaau chirumjā sīi par iiupai khaba pachdēu jaau simjöta abá thumaam khun dakhīr. Oob pachdēu nem jaau chirum ichaaur nem bür abarm gaaimua khāijā pekau paarpa chitam.

<sup>13</sup> M̄ bar n̄m ora, thumaam khunag amach jügucha ūrmkhīr, Ēwandam iek phā s̄sidum gaai üiba thārbā. Mag thumaam khun jäg daar thārwia ich ag iekhaupai am wawimamua amag ajapha jaaubá.

<sup>14</sup> Pachig mag phidkhamkhīr khabajieb, ar nacha Ēwandamau khapeenag jaaupibaawai makhuunau p̄ igwia jūrr chi pōrnaanag jaautarr. Magbaawai ajim, ar amau p̄ ür jua ausubarmua Ēwandamau ich jua theeg p̄urug deetarr. Mag phidkhamkhīrta mag jua theeg pachig deetarr aawai oob sīi ich jäg par wai chitam.

<sup>15</sup> Timoteo, Ēwandam iek jaau n̄m gaaita warag pach thierrpamam thumaam khunau oomkhīr, cha mua pachig jaubarm thum khīrjunaa ag gaaipai chirsí.

<sup>16</sup> Pachdēu jaaumaajem iekpai ajapha khīrjunaa khīr khaphu chitum däi warag ich ag iek gaaipai ükha chitumua ubu chitá. Pua chadcha cha mua jaau chirumjöta aman, magan pach peerdu chirsim däi īchab bigaum khun ar pach iek ūr durrum khunjā uu pua am peerdupi auju.

## 5

*Jāga aju aai n̄ Cristo gaaimua maach khodkha  
n̄m khun däi*

**1** Puch khāai jōoinag oob meeurrau iekham. Amag meeurrau aju khāyau, puch ayagta iekha chirumjö ithūu iekhamamua warag am wawibá. Puchjö chaainpaim khūnja puch khodnaan khaba awiajā puch eeugpeen khū ãbam khūnjo jāsene abá.

**2** Maimua ūanaan dūijā puch ãd dūimjö anaa chi daupeen dūijā puch üphūin khū ãbam khūn dūimjöta abá, būrjā am dūi khūrjug chaaura aju khūrjuba.

### *Iglesiaau jāga aju aai sī khoopaa ūin dūi*

**3** Ar khoopaa ūanaan chadcha dau aphū igju chukhu khithēem khūn dāi ö ajaphanaa amau nem ig nāmdam au dedee abá.

**4** Mamā khoopaa ūan ãb khāijā chaain paraanaa yētonaan khāijā phē wai sim khai, magan chi chaainauta khap aju aai nām, amachdēuta nacha irua nemdam ig sim audeeg garpapa aag. Amau khaphū aju aai nām, ich jāg jōoinau amach dau aphū bāaupütarrjö, ya amach dēnnāan dau aphū paawai jūrr īchab amach chi chaainauta amach dēnnāan chaain dau meraamjö oo wai wēnrraju aai nām. Dich dēnnāan dāi magta amān, Ņwandamau oowaijā nem ajaug sim.

**5** Ūhi ar chadcha thāraucha Ņwandam iek ūkha simta khoopawia ich appai igjujā chukhu ūsiewain, “Igjujā chukhu ūrraawai tag khai juu nābarju” awia, ãba Ņwandamagta edaram magwe jēeu khitaajem ichdēu nemdam ig sim athee. Pāach ee khoopaa ūin magām khūnagta nem deeb khaba deeju aai nām.

**6** Mamə ar khoopaa uai mag Êwandamag jeeubanaa sii warag Êwandam iek khaugbamjö parhooba ichdeu nem khochagpierr nem wau simug chan, parhoob nem deeju khaba nem. Mag simn Êwandamau oowai meeба simta chi thomøjö sim, ich pekau gaimua.

**7** Ar Êwandam iek ükha nem khuunag thum cha mua jaau chirmjöta apibá, amach dennaan düi. Maagwai am eugar chikhamnau jaau abaju.

**8** Äbmua khaijä dich khodkha simta dau aphuu khitm oo simjä mag oowai warag gaai mas khabamjö sim wounan dürrchata ö äkhäraa chirm. Mamə athuucha khaigba nemen, ar amach chaain wa amach dennaan khaijä dau aphuu khitm oo nemta warag oobamjö nem khuunau. Magm khuunau chan cha maadeu Êwandam iek jaau nem ükhaba nemta amach iiupaita ükha nem anm. Mag nem khuunau ar büurjä ükhaba nem khuun khäyaujä atchata khaigba nem Jöoi dau na.

**9** Mua purug jaaukhim, chijägum khoopaa uuinagta päach thumaam khuunau nem deeg am thür päach esap gaai pha siuju aai nu. Pärau nem deeju khuunan mugau: Khoopaa ūanaan sesenta añomua ügthaagam khuun ar warrcha amach jaai autarr düipai khoopawia tagjä jaai auba nem khuunpaiu.

**10** Magnaa īchab amau nem ajapham waaujemta ooju aai nem, khan nem agá: ¿Amach chaain ajapha bäaukhapüiwia jöoin ee agpierra awenürrá? ¿Öordam parhoobam khuun amach aig bëewaijä, amach deg jëerpim khösi jëerpinaa, am düi

ö ajaphanaa, amach khapeen Êwandam iek ükha nûm khûun atheejâ bûurjâ nem waumapham aba sîi nem par daúa ooba khithée aajë, ya “Maar jâgum athee khaba nûm” a iekhaba? ¿Óor khamor masi wa gaai masi khâijâ aawai, dau aug khaugwi düi nem par daúa ooba aajë? Magum appajâ khaba, ¿tag nem parhoobamdam wau nûmuua òrau am èugar ajapha ig iyuu aajë? Magum nem thum chadcha waaujem pâachdëu khaphu nûm khai, magan amau nemdam ig nûmjâ oob sîi par daúa oomiet.

**11** Mamu ar khoopaa uain agtha sesenta añojâ barba nûm khûun thär chan oob jüchag pâach ësap gaai phämiet; am agtha kha chaainaas sîsid aawai eeu deeu ûmaai emkhoin khîirju phöbaadeewai jaai jürdukham, Cristo athee nem wau wënûrrum gaaipai wënûrraju a iekhatarrjâ khîirjuba.

**12** Magbaawai amachdëupaita Êwandamag amach khaibag waupimjö waupijurau, tag jaai jürba âba Cristo atheepai wënûrraju a iekhatarrta jaai jurbarm gaaaimua.

**13** Chaainaam khûun thärpa pâach ësap gaai phäkha sîumun, amachig sîi nem dedee aju khaphu aphöbaadeewai, sîi warag khusëugau dikhaphöbaadeewai, dipierr öbér öbér aphöbaadëm düi ïchab khusëugau dikhaju. Mamu sîi magpajâ khabam. Magphöbaadëm düi warag nem ieknem nem ïgkhanaa, òor amach ap iekha nûmjâ amach düita iekha nûmjö bigaau naawia chikham ipeermie athaadëphum düi, iekhaju aaya khabampata òor jüg daar iekhaa khaugjurau.

**14** Âb khâijâ mag nûrram ugua, ar jaai auju

ayaam khuunан muan waragta jaai jarpim khosi chirum. Magbaawai chaain paarpawia, ich jaaijā ichdēuta khaphuunaa, degam nemjā ichdēu thum khaphu sīsiewai, tag mag sīi parhoobam khuunjō narrabaju. Magta apim khosi chirum, maach kha ukhurm khuunagjā am ēugar khaigba īgkapimaaugau.

**15** ¿Khan jägwia mua mag chiru? Mua mag chirumman, cha muchdēu jaau chirumjō aba awia ya ãaur khuunau Cristo ipierraajā khaba sīi dösātau khosi simjō wenuorraawaita mag chirum.

**16** Pāar ee Ŋwandam iek ükha num khuun khod uui ab khaijā khoopawia khitum khai, magan amach chi khodnaanauta wa chi chaain khuunau khaijā sīi amach paarmua bithurgam khuun juata nuju khayau, amachdēuta mag ūanau nemdam igbarm thum audedee aag khap aju aai num. Magba akhiin, iglesiaauta mag igju paraam khuunagpa oowai, jūrr ar khoopaa uuin chadcha igju chukhu khitheem khuundamta ajappai aair aba, amau nemdam ig numjā pōd thum dedee abaju.

### *Jāga aju aai nu dich iglesia eem chi pörnaan d*ü*i*

**17** Ar ajapha chi ükha durrum khuun pörkhanaa Ŋwandam athee phidkha num khuunан maadēu daupiinaa amau nem ig numjā khap aju aai num, sīi ich jäg par phidkhapiba. Mamu ürcha mag daupiinaa amag phagju aai numan, ar Ŋwandam iek jaaujem phidag wai num khuunagta ürcha phagju aai num.

**18** ¿Khan jägwia mua mag chiru? Mua mag chirumman, Ŋwandam iek phā sim gaaijā, “Puch

nemjīir dau bibthug deemkhūir phak emkhöi phid-khapi wai chirum aig, nemjīir dau khöm uguaw, oob i i khōorjü sūm” a jaau sīewaita mag chirum. Maimua ich ag Ŋwandam iek gaaipai ūchab agjö mag sim: “Ar phidkha nūm khūnagan, ichiita am phidkha durrum paar phagab khaba phagju aai nūm” a sim.

**19** Pū chirum aig woun āb bēewi maach chi ūkha durrum khūn pörnaan igwia iwiir ābam ēugar khāijā khaigba nem ũgkhacheewai oob ūkham. Ūkhaju awiajā amach chi ootarr khūnauchata numiim khūnau wa thārjupam khūnau khāijā bēewia jaaubaicheewaita ūkhabá.

**20** Mamū ar warr amach wēnrraajerrjö agtha amach pekau ee wēnrrum khūnagan chan oob ikhua iekham. Magum khūnagan, thumaam khūn ābam aig biirduna mag thum thūnūm dakhūir ikhūaba iekhamamua am wawibá, mag oobaawai tagam khūnaujā ögkhawia warm khūnjö pekau ee burrm uguaw.

**21** Maach Ŋwandam dau na maimua maach Pör Jesucristo dau na muan purug magta abá a chirum. Ŋwandam chognaan angelnaan ichdēucha jūr autarr khūnaujā mua purug mag chirum khaphu nūm. Cha mua jaau chirumjö, chi mag pekau wau nūm khūnjā oob sūi par daúa oom. Pūch dāi khapeen ajapham khūnagan awiajā inag chukhu iekhabá amag.

**22** Ūchab mua purug jaaukhim: Pāach ee āb khāijā chi pörkhamkhūir jūr awaagpaawai, oob sūi ajapha ūkha sim awia, parhoobam khūn ūr juau ausūnua i kōit Ŋwandamag jēwam, eeu magba akhiin

meraa pekau ee ich burrtarrjā jaauba, naspaw-iata khaug athaawai, jūrr pach gaaipata chikham pekau th̄edukham. Magam ugua, chi pörkhamkhñir ñor jür awaagpaawai ajapha oo n̄unaata i ür jua ausñunaa Êwandamag jéeubá i kōit. Naspawia khaig-bajim am ugua ajapha khñirjunaata nem waubá.

<sup>23</sup> Mua mag chirñm aig chan mag sīi bñur abarm gaaimua chikhamnag pach jaaupim ugua awi pöd vinodamjā döba, pu sīi ich jāg dö appaita dö chitaju aai sim aba chirñm. Mua khaphu chirñm, bi machgaujā üiba agagai aajem. Puch jägbaadëp aajem üupamkhñir, dö appai döba īchab vinodamjā buckhun döbarphu chirá.

<sup>24</sup> Pua khaphu sim īchab, khar maach khapeen amach nem khaigba wau nñam gaaimua, amachig jéeubamta warre merag chukhu amachdëucha jaau nñumjö, dawaa deeum khñunau oojem. Mamu khar chan am mag amach pekau ee wënñrrñmjā bigaaum khñunau chan khaugba, mug jēb gayan ich mag sñsiejem. Mamu ichiita mug atag Êwandamau thumaam khñunag khap apiju.

<sup>25</sup> Ich jägau īchab nem wajapham wau nñumjā. Maadëu dau daau nem wau nñam, wa mag dau daau nem wauba awia khñijā, ichiita Êwandamau thumaam khñunag khap apiju mug atag.

## 6

*Chi chognaanau jāga aju aai nñ amach patron-naan dñi*

<sup>1</sup> Ar sīi chikhamnaan chogkha par phidkha nñum khñun, pāach patronnaan daupii abat, mag oowai bigaaum khñunau Êwandam igwiajā

khaigba iekhaba ni maachdëu nem jaau nám  
ëugarjā khaigba iekham ugua.

<sup>2</sup> Pāach chi chogkha nám khuuñjā pāach patronnaan Jesucristo i ükhaajem khuuñkhai, oob pārau pāach ödegpai, “Jäkhuuñnan īchab Jesucristo iek ükhaajem khuuñ aawai jäkhuuñau chan marag būrjā magju khabam” awia, “Marau am ögkhabam” a iekhamiet. Mag khäyau ante Jesucristo iek ükha nám gaaimua pāach khodnaan aawaita am athee ajapcha phidkhaju aai nám, amjā īchab Êwandamau daupii phë wai sim khuuñ juagta pārau oo naawai.

Timoteo, amag cha mua puchig jaau chirumjöta thumaam khuuñag jaaunaa puch ipierraa apibá.

### *Êwandam i khaphum anumta parhoob nem jaau-jem khuuñ*

<sup>3</sup> Åbmua khäijā pāar aar barwia Êwandam i awia jaaubaimam, mamu mag irua jaau narrum jürr maach Pör Jesucristo iek chi ajapcharamjöö khaba, ni maachdëu jaau wénurraajem düi arjöojā khaba sim chan,

<sup>4</sup> magan mag wounau chan ichdëu jaau narrumjā būrjā khaugba simta sii ich thöwiata mag narrum, ichdëu khaphu chirum amkhii. Mag wounan sii nem ieknemta sim. Mag gaaimua äba sii õor düi magum iek igbaadëmjā püaba warag arpaita ijéjébkhamua ichdëuta chikham pödpüiju khiijuajem, magum gaaimua amach agjom khuuñ aphajā jürr ichigta thumaam khuuñau ee apim khöchgau. Ya magbaadëmua öbér nám: chikham düi khii khaukha nám, chikham khii iekha nám,

warmua dich dëi chadcha magba sim khāijā dich garmuata chikham ēugar khaigba khīirju nām.

**5** Magum khūn chan meeukha chikham ipeer ahau khaphöbaadēmjā p̄am igba, ich mag sīrrjēem, ya am amachdēu mag nem parhoob khaugba jaau nāmagta pōr aragpa nām gaaimua Ÿwandum iek chi ajapcharamta iseg wai naawai. Am khīirjugan jāg Ÿwandum i awia, amachdēu jaau wēnarrum gaaimuata sīi phatkhon pōm au wēnrraju khīirju thānām. Ar sīi magum khīirjug wai sīsidum khūn dëi oob khapeerkha chitam.

### *Sīi phatkhonagta ee aajem khūn*

**6** Ÿwandum iek maachdēu jaau nām õrau ūurwai jāg chi ūrm khōsi ūr nām khūnagan chadcha üuma; amagan mag ūrwia ükhaawai phatkhon pōm au nāmjōta sim, majā ar amach nemdam wai nām dëipai onee durrum khūnau mamu.

**7** Warr maach thaabaawaijā būrjā juagam nem chukhu maach ādau maach thaabatarr aawai, juagam nem pōm wai naawiajā maach meem ed pōd maadēu būchkhunpaijā nem arrju khaba nām.

**8** Mamu dich thach khōjudam paraanaa khajūa jūajudamjā wai nāmuun, ya magdam dëipai onee naaju aai nām.

**9** Mamu magba āaur khūnan sīi phatkhon pōm paarpajuuta khīirju thānām. Makhūnaun phatkhonau aawai parhooba nem wau nāmuajā chadcha amachdēu nem khōsim paarpajuuta ūkhaajerram. Mag nām gaaimua wounagamjō uduraata nem parhoobamugjā amach bāyeu arrpi nām, mag phatkhonagta ee thānarr gaaimua

naspawia amachdëupai wir aig amach khaibag waupimjö Jöoirau amach isegjujā khīrjuba.

<sup>10</sup> Ar chadcha phatkhonag wärpa nūm khūnnaun nem khaigbamta khīrpierr waaujem, phatkhon paarpam khōchgau. Õor magūm khūn thānūm. Åaur khūnau mag phatkhon paarpam khōchgau, nem parhooba wau nūmuata warag maach Ņwandam iek amachdēu ükha narrjā isegjierram. Amaun amach phatkhon paarpa phöbaadeewai amach onee ajupii ajerram. Mamū magūmjā ichiita ich mag onee khaba naajem.

### *Ajap chirá Timoteo*

<sup>11</sup> Mamū pā Ņwandam atheeta phidkha s̄iewai, oob warm khūnjö nem khaigba wauju khīrju chitam. Magju khāai Ņwandam dau na agchanaa irua khōsimpai waubá. Maadēu ükha nūm iekta būrjā ogduba ükha chirūm dūi thumaam khūn kha khōsinaa ithūu am wawibá. Mūg iek gaaimua puch dau aphū awiajā āwatnaa warag ögkhaba pēnaa.

<sup>12</sup> Timoteo, Cristo iek chaar maachdēu ükha nūm gaaita ubūnaa warag maach Ņwandam iekta nem pāa chāuu jaaubá, s̄ii khajap meeukha jāau nūmjö. Tag maach meeaba ich mag wēnūrraju aar barjuuta ēkhabá, puch mam s̄eimamkhīrta warrjā Ņwandamau puch jūr autarr aawai. Khīr eyaa abá, ar puchdēu õor khapan thānūm dakhīr mūg puchdēu ükha chirūm iek chan ogduba ich jāg ükha chitaju a iekhatarr.

<sup>13</sup> Is mua mag chirūm, Ņwandam ichdēuta nem thānūm thum iiupi wai s̄iejem ag dau na, maimua

īchab ar maach Pör Jesucristo Poncio Pilato na thumaam khuun jüg daar iita chadcha Ēwandam Iewaau a jaautarr ag dakhīrjā agjō mag chirum.

**14** Cha mua puchig jaaau chirum thum ipierraar abá ich Ēwandamau khōsi simjö, büurjā nem chaaurraapaijā jaauba. Ich magta ajapha chitá maach Pör Jesucristo bëe nm ora, ni iwiram ābmuajā puchig puch khīr naau iekham uguia.

**15** Mag Jesucristo Ēwandamau bëepiju ed aadeewai thumaam khuunag warre dau daau oopiju, ichdëuta āba maach thumaam khuun wai dunaajeewai. Ichta īchab mug jëb gaai reinaan thum thunm khuun Rey anaa īchab ichta ar ðor thumaam khuun pörkha thunm khuun Pör charau.

**16** Ichta āba warrgarwe ich mag iiu síerrum, meejā meeba. Ichta síi atcha ich araragau pöd õrau agug ooju khaba síi büumjö sim eeta síejem. Maach mug eegarm khuunau chan ni ābmuajā dich daujādamau pöd i ooja ooba, ni ooju aaijā khaba nm. Maguata āba irigta maach thumaam khuunau ich mag ee aju aai nm, ichta chi ju thierrickha síerraawai. Maata maach Ēwandamau.

### *Jāga aju aai nu phatkhon paraam khuunau*

**17** Ar phatkhon paraam khuunag, amachta warm khuun khāaijā ürpai nm awia wir aig amach phatkhonta thö iekhapiba jaaubá. Phatkhon pöm paraam khuunjā büur abarm gaaimua deeu dau aug ee maju chan pöm khabam. Maguata āba aata khīrjuju khaba nm. Mag khāai āba maach Ēwandampaita amag khīrjupi jaaubá,

maach äu wënärramkhñir ichdëuta maadëu nem iigwaijä ö äkhärag chukhu deejeeawai.

**18** Amag, büürjä amach phatkhon īgkhaba warag aguata nem ajapham waipi jaaubá, ðor parhoobam khñun dñijä ö wajapha.

**19** Amau magta ðor athee nem ajapham pöm wau nñmua gaai machag chukhu phatkhon dürrcha khñijä werbamñ, magan mag nñm aiguin warre mñg jëb gaakiye ügtharchata amach phatkhon äkha phiemamjö nñm, amachdëu ðor dñi mag nem wau nñm jürr Êwandamau par okhoopibaju aawai. Ajapcharan mag nñm aiguin mag nem wau nñmua tag maach thñjä thõba aajem aar wëtwi naaimajuuta khñirju nñm.

### *Pablood abmiecha Timoteo wawitarr*

**20** Timoteo, abmiecha mua pñrug jaaukhim: Êwandamau pñrug ich iekta jaaupitarr aawai pñ phidagan äba i iek jaaau nñmhu. Khñir khaphñ chitá. Oob sii jäg Êwandam i awia amach eepai büür abarm gaaimua iek phithurg aadëp aajem khñun dñi sii par pñch iphithur iyññ chitam. Jägum khñunaun par khaugbamta khaphñm khaphñm awia jäg sierrjëem.

**21** Äaur ar chi mag wënärrum khñun amachdëu mag parhooba jaaau wënärrumugta ee am khñchgau Êwandam iek chaar amachdëu ükha narrta isegjierram.

Mukhñundam ajim pñrug phñ deepäim ig chirrarr. Pñ kñit Êwandamagta jëeu chiraajem, pñ äu thña wai nñrramkhñir. Ayoo kakë,

Pablo

## **Éwandam Iek New Testament in Woun Meu**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: alternate spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Woun Meu (alternate orthography)

### **Copyright Information**

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

### **The New Testament**

in Woun Meu

**© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files

dated 29 Jan 2022

974f85ca-2196-54fa-aa19-a0078d3a03e9